

Werkgroep Allocatiemodel

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

Transparantie en eenvoud in financiering: ruimte voor beleid

Datum

25 oktober 2016

Opgesteld door

Rudi Rust en Mariska Herweijer

Werkgroep Allocatiemodel, bestaande uit:

dhr. prof. dr. E.J. (Eric) Fischer – voorzitter

dhr. drs. R. (Rudi) Rust – secretaris

dhr. prof. dr. J.F.M.G. (Jan) Bouwens

dhr. prof. dr. W.J. (Wiljan) van den Akker

Ondersteunend team:

mw. drs. M.A. (Mariska) Herweijer

mw. drs. J. (Jacomijn) Kerkman RA

dhr. mr. drs. B.C. (Bart) Keukenmeester RC

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

Inhoudsopgave

1	Management Samenvatting.....	3
2	Inleiding.....	6
2.1	Woord vooraf.....	6
2.2	Opdracht	6
2.3	Proces.....	7
2.4	Randvoorwaarden en uitgangspunten.....	8
2.5	Opbrengst & toetsing.....	9
3	Belangrijkste bevindingen	9
4	Visie op allocatie	10
4.1	Reikwijdte.....	10
4.2	Karakteristieken allocatiemodel UvA.....	11
4.3	Allocatiemodel en strategie	13
4.4	Visie op implementatie	13
5	Voorstel voor onderwijsallocatie.....	14
5.1	Het herziene model.....	14
5.2	Variabele onderwijsbekostiging	14
5.3	Bekostigingsfactor bij de variabele onderwijsbekostiging	14
5.4	Vaste onderwijsbudgetten: beleids- en capaciteitsbudgetten.....	15
5.5	Overig	16
6	Voorstel voor Onderzoeksallocatie.....	17
6.1	Het herziene model.....	17
6.2	Variabele onderzoeksbekostiging.....	17
6.3	Vaste onderzoeksbekostiging	18
6.4	Verwevenheid onderwijs en onderzoek.....	19
6.5	Pilot met alternatieve financiering van onderzoeksgroepen	20
7	Uitwerking van en overgang naar het herziene allocatiemodel	22
8	Verdere overwegingen.....	25
8.1	Reservebeleid.....	25
8.2	Het integrale kostenmodel	25

Bijlagen:

- A. Plan van Aanpak Allocatiemodel
- B. Samenstelling werkgroep en klankbordgroep allocatiemodel
- C. Onderzoeksrapport allocatiemodellen Nederlandse universiteiten
- D. Proof of concept: Eerste doorrekeningen van het herziene allocatiemodel

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

1 Management Samenvatting

Dit eindrapport is opgesteld door de Werkgroep Allocatiemodel en bevat een voorstel aan het College van Bestuur (CvB) van de UvA voor herziening van het allocatiemodel. Het advies is mede tot stand gekomen op basis van discussies die over de budgetallocatie binnen de academische gemeenschap zijn gevoerd vanaf april 2016. Bij de werkgroep zijn vijftien voorstellen ingediend als bijdrage om te komen tot een breed gedragen allocatiemodel. Daarnaast zijn de ideeën die tijdens de bijeenkomsten in mei en juni werden verzameld in beschouwing genomen. De werkgroep heeft verder de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Financiën en Huisvesting uit het rapport ‘Bouwen aan Wetenschap’ betrokken in de oordeelsvorming. Het voorstel is op enkele punten aangescherpt na consultatie van de klankbordgroep.

Uit de discussies tijdens bijeenkomsten, de ingediende voorstellen en de eigen beraadslagingen distilleert de werkgroep zes issues die eruit springen en een prominente plek in het toekomstige allocatiemodel verdienen. Dit zijn: de verwevenheid onderwijs - onderzoek, bekostigingsfactoren, het historische onderzoeksbudget, strategie-implementatie, maatschappelijke impact (valorisatie) en stabiliteit versus actualiteit.

In de afgelopen maanden, gevoed door de universiteit brede discussie, heeft de werkgroep een visie op het allocatiemodel ontwikkeld. De kern hiervan is dat een allocatiemodel een eenvoudige, inzichtelijke methodiek hoort te zijn om op grofmazige wijze de beschikbare middelen van de UvA te verdelen over de faculteiten. Vanzelfsprekend schraagt het de universitaire strategie. Het bieden van een redelijke dekking voor de kosten van onderwijs- en onderzoeksactiviteiten staat voorop. In het model wordt onderkend dat kostenverschillen kunnen bestaan tussen disciplines. Het model verdeelt het beschikbare geld op basis van een beperkt aantal variabelen. Evenzeer is van belang dat het voldoende financiële ruimte biedt om beleidsrijk te kunnen sturen. Het model is nadrukkelijk afgestemd op de buitenwereld. Congruentie met het rijksbijdragemodel is van belang opdat de UvA voldoende middelen binnenhaalt en een zekere stabiliteit in de bekostiging van faculteiten biedt.

De werkgroep kiest in haar voorstel voor onderwijsallocatie voor enkele aanpassingen die een inzichtelijker model opleveren. Daarnaast wordt meer ruimte voor toekomstig beleid gecreëerd. Het onderwijsbudget kent een groot variabel deel en een aanmerkelijk kleiner deel dat bestaat uit beleidsbudgetten en vaste componenten. Studiepunten bepalen in hoge mate het variabele budget. Daarnaast is er een bescheiden rol voor diploma's als bekostigingsvariabele. Van het totale budget wordt, naast de bestaande beleidsbudgetten, circa 10% gereserveerd voor beleid. Voor specifieke functies, die structureel extra middelen behoeven, worden capaciteitsbudgetten toegekend.

De werkgroep heeft getracht een eenvoudige onderzoeksallocatie vorm te geven, met een betere onderbouwing van enkele onderdelen. Meer dan de helft van het onderzoeksbudget wordt variabel toegewezen. De verwevenheid onderwijs-onderzoek komt in de onderzoeksbekostiging tot uitdrukking in een opslagpercentage op het variabele onderwijsbudget. Andere variabele elementen zijn promoties en het matchingsbudget voor de tweede en derde geldstroom. Daarnaast zijn er vaste budgetten. Een aanzienlijk deel hiervan betreft capaciteitsbekostiging voor infrastructuur en bijzondere onderzoeksfaciliteiten. Ook zijn er beleidsbudgetten, deels al ingevuld voor bijvoorbeeld de onderzoekszwaartepunten, deels als nog nader in te vullen.

De grafische samenvatting op de volgende pagina's laat de belangrijkste aanpassingen in het model zien. Naast een voorstel voor herziening van het allocatiemodel ziet de werkgroep verdere mogelijkheden om het geld beleidsrijker te verdelen. De werkgroep doet daarom de aanbeveling om een pilot te starten om de mogelijkheden te onderzoeken van een alternatieve wijze van financiering die onderzoeksgroepen in staat stelt zich verder te ontwikkelen.

Onderwijs: voorgestelde aanpassingen in het allocatiemodel

Onderwijsallocatie t/m 2017

Hoeveel geld een faculteit voor onderwijs ontvangt, is afhankelijk van:

Studiepunten

Hoe meer studenten, hoe groter de onderwijsstaak van een faculteit. Faculteiten krijgen daarom een vergoeding per behaald studiepunt.

Eerstejaars studenten

Deze hebben meer begeleiding nodig. Daarom krijgen faculteiten per eerstejaars student een extra bedrag.

Diploma's

De UvA vindt het belangrijk dat opleidingen worden afgemaakt. Daarom wordt het behalen van diploma's beloond.

Vaste onderwijsbudgetten

Er zijn verschillende vaste budgetten, bijvoorbeeld voor studierichtingen die de UvA een extra impuls wil geven. Geormerkte budgetten uit de Rijksbijdrage zijn hierin opgenomen.

In 2016 is ook 2% **gereserveerd** voor de voorinvesteringen in het kader van de Wet Studievoorschot.

Bekostigingsfactor

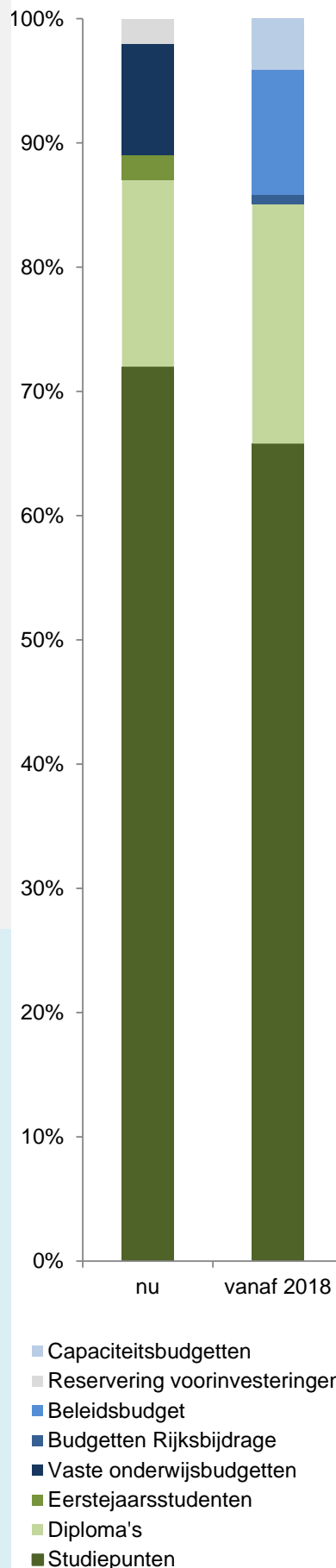
Bij sommige faculteiten zijn de opleidingen duurder dan bij andere. Daar houdt de UvA rekening mee bij toekenning van het onderwijsgeld. Voor elke faculteit is een bekostigingsfactor gebaseerd op berekeningen van the Higher Education Council for England. Het aantal studiepunten, eerstejaars studenten en diploma's wordt vermenigvuldigd met deze factor om te berekenen wat elke faculteit krijgt.

Timing

De UvA gebruikt de meest recente meting van studiepunten etc. voor de berekening van het budget. Hierdoor volgt de budgetontwikkeling kort op de actualiteit en kunnen faculteiten snel inspelen op veranderingen.

Stabiliteit

Een groot deel van het onderwijsbudget is variabel en kan daardoor van jaar tot jaar verschillen. Om te voorkomen dat faculteiten hierdoor in de problemen komen, kunnen ze aanspraak maken op een dempingsregeling als hun budget met meer dan 3% stijgt of daalt.

Onderwijsallocatie vanaf 2018

Hoeveel geld een faculteit voor onderwijs ontvangt, is afhankelijk van:

Studiepunten

Er is brede steun voor deze variabele. Het sluit aan bij de gangbare praktijk, waarbij studenten (bij)vakken volgen bij verschillende faculteiten. Studiepunten blijven daarom de basis voor onderwijsallocatie.

Eerstejaars studenten vervalt t.b.v. eenvoud.

Diploma's

Deze variabele sluit aan bij de Rijksbekostiging. Daarnaast past het belonen van het afronden van opleidingen in het strategische beleid van de UvA om studiesucces te vergroten.

Beleidsbudget

De werkgroep stelt voor om geld te opzij te zetten om strategische doelen te bereiken en reserveert hiervoor ca. 10% van het variabele onderwijsbudget. Het bedrag dat dit in het jaar van invoering oplevert, wordt vastgezet.

Geormerkte budgetten Rijksbijdrage

Deze zijn apart opgenomen in het herziene model.

Capaciteitsbudgetten

Deze zijn er voor specifieke functies of opleidingen, die structureel extra middelen behoeven.

Bekostigingsfactor

De werkgroep stelt voor om de huidige bekostigingsfactoren gebaseerd op Engels onderzoek los te laten. Dit onderzoek is niet representatief voor de Nederlandse situatie en wordt niet langer bijgehouden. Zolang er geen bevredigende onderbouwing is voor iets anders, is het overnemen van de factoren van het Rijk een goed alternatief om rekening te houden met kostenverschillen van opleidingen.

Timing

De UvA gebruikt de meest recente meting van studiepunten etc. voor de berekening van het budget. Hierdoor volgt de budgetontwikkeling kort op de actualiteit en kunnen faculteiten snel inspelen op veranderingen.

Stabiliteit

Een groot deel van het onderwijsbudget is variabel en kan daardoor van jaar tot jaar verschillen. Faculteiten hebben de mogelijkheid om hun reserves in te zetten om tijdelijke tegenvallers op te vangen.

Onderzoek: voorgestelde aanpassingen in het allocatiemodel

Onderzoeksallocatie t/m 2017

Hoeveel geld een faculteit voor onderzoek ontvangt, is afhankelijk van:

Diploma's

Faculteiten krijgen een onderzoekvergoeding per behaald diploma om uitdrukking te geven aan de koppeling tussen onderwijs en onderzoek. Deze vergoeding geldt alleen voor diploma's die door het Rijk worden vergoed.

Promoties

De UvA ontvangt van het Rijk een premie per afgeronde promotie. Deze gaat naar de faculteiten.

Kwaliteitsbudget onderzoek

Dit budget wordt verdeeld over de faculteiten om kwalitatief hoogwaardig tweede- en derde geldstroom onderzoek te stimuleren en omdat de integrale kosten van onderzoek niet altijd volledig gedekt worden. De toegekende bedragen zijn gebaseerd op hun aandeel in de totale omzet van de subsidies die zijn verworven bij NWO, KNAW, EU en leden van Research Europe.

Vaste onderzoeksbudgetten

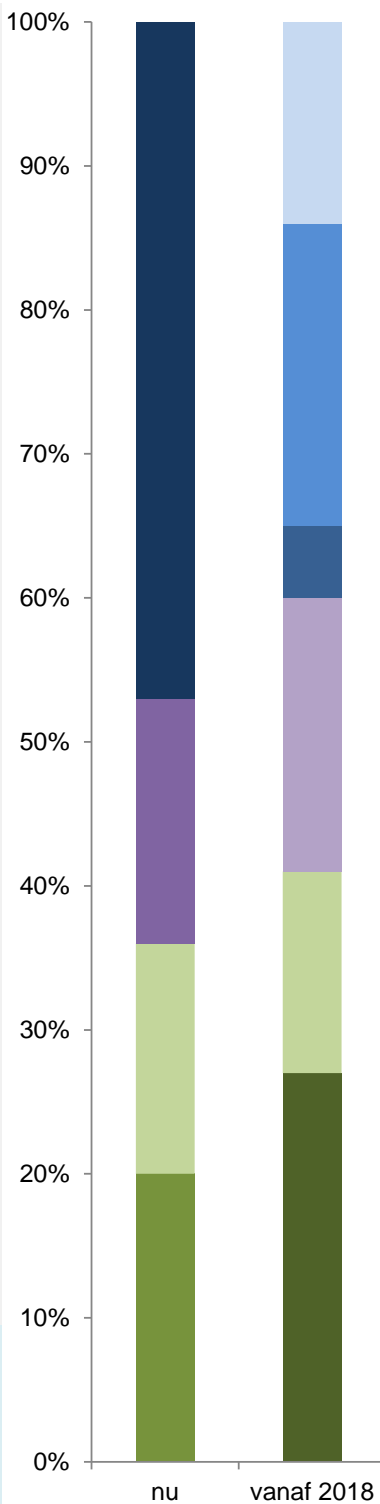
De UvA kent jaarlijks vaste onderzoeksbudgetten toe aan faculteiten. De grootte hiervan per faculteit is grotendeels in het verleden afgesproken. Deze historische budgetten bouwen we jaarlijks met 1% af ten gunste van de zwaartepunten van onderzoek.

Bekostigingsfactor

Faculteiten met duurdere opleidingen krijgen net als bij onderwijs een hoger bedrag per diploma.

Vermenigvuldigingsfactor

De UvA hanteert een vermenigvuldigingsfactor bij de vergoedingen voor diploma's, promoties, kwaliteitsbudget onderzoek en historische beleidsbudgetten onderzoek. Dit is om zeker te stellen dat de UvA niet meer (of minder) geld toekent aan de faculteiten dan er binnenkomt aan Rijksbijdrage. Dit is nodig omdat er op een aantal punten verschillen zijn tussen interne en Rijks toerekening.

- Capaciteitsbudgetten
- Vaste onderzoeksbudgetten
- Beleidsbudget
- Budgetten Rijksbijdrage
- Matching 2e/3e geldstroom
- Kwaliteitsbudget
- Promoties
- Diploma's
- Opslagfactor onderwijs

Onderzoeksallocatie vanaf 2018

Hoeveel geld een faculteit voor onderwijs ontvangt, is afhankelijk van:

Onderwijsopslag onderzoek

Om de koppeling tussen onderwijs en onderzoek sterker te maken, stelt de werkgroep voor om een opslagfactor van 25% te hanteren op het variabele onderwijsbudget. Hiermee kunnen faculteiten de onderzoeksinspanning mee laten bewegen met de studentenaantallen.

Promoties

De UvA geeft de promotiebekostiging van het Rijk door aan de faculteiten. Het ministerie wil de promotiebekostiging verlagen van ca. k€95 naar k€75 en deze gaan verdelen op basis van driejarige gemiddelden. Voorgesteld wordt om intern deze beleidsverandering te volgen.

Matching 2e en 3e geldstroom

In praktijk zetten faculteiten het kwaliteitsbudget vooral in voor het matchen van overheadkosten die meestal niet of voor een klein deel door de subsidiegever gedekt worden. De werkgroep stelt voor om ook op grotere, meerjarige 3^e geldstroomprojecten beperkte matching te geven.

Beleidsbudget

In het startjaar wordt een beleidsbudget onderzoek gecreëerd met een omvang van 25-30% van het variabele onderzoeksbudget.

Geormerkte budgetten Rijksbijdrage

Deze zijn apart opgenomen in het herziene model.

Capaciteitsbudgetten

Deze budgetten worden in het leven geroepen voor bijzondere functies of onderzoeksvoorzieningen die zich niet (toereikend) laten bekostigen uit de variabele budgettering.

Bekostigingsfactor

De werkgroep kiest ervoor om de bekostiging van infrastructuur en bijzondere onderzoeksfaciliteiten niet te regelen met een bekostigingsfactor maar met capaciteitsbudgetten. De bekostigingsfactor vervalt.

Vermenigvuldigingsfactor

Deze vervalt.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

2 Inleiding

2.1 Woord vooraf

Voor u ligt het eindrapport van de Werkgroep Allocatiemodel. Dit rapport bevat een beknopte weergave van een universiteit brede discussie over het allocatiemodel. Het was een bewuste keuze van het College van Bestuur om een open gesprek te voeren over dit belangrijke onderwerp. De grote betrokkenheid van studenten en medewerkers maar ook de constructieve toon van het gesprek heeft de werkgroep als buitengewoon positief ervaren. De werkgroep bedankt dan ook iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de discussie, of men nu een voorstel heeft ingezonden of heeft deelgenomen aan een bijeenkomst of anderszins zijn betrokkenheid heeft getoond.

Het rapport is opgebouwd in enkele delen. In het vervolg van deze inleiding leest u meer over de achtergrond van het project, het doorlopen proces en de opbrengst. In hoofdstuk 2 volgt een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit de bijeenkomsten en ingezonden voorstellen. Daarna volgt een visie van de werkgroep op het allocatiemodel en op hoe dit model geïmplementeerd zou moeten worden. Deze biedt een motivatie voor het voorstel voor het allocatiemodel dat in twee delen wordt uiteengezet, namelijk onderwijsallocatie en onderzoekallocatie. Dit voorstel is mede gebaseerd op de verzamelde input, maar de werkgroep heeft onvermijdelijk keuzes moeten maken. In lijn met de transparantie van het gehele proces worden de keuzes zoveel mogelijk gemotiveerd en uitgelegd. Het rapport wordt afgesloten met enkele aanbevelingen aan het College van Bestuur over zaken die tijdens de discussie aan de orde zijn gekomen, maar die niet zonder meer in het allocatiemodel kunnen worden verwerkt.

2.2 Opdracht

In het voorjaar van 2016 heeft het College van Bestuur het startsein gegeven voor een UvA-brede discussie over het huidige allocatiemodel. Het doel hiervan was om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig allocatiemodel dat breed gedragen wordt door de academische gemeenschap. Het huidige allocatiemodel is ongeveer tien jaar gebruikt om de eerste-geldstroom aan de UvA te verdelen. Het is verstandig om periodiek te toetsen of het allocatiemodel nog past binnen de strategische uitgangspunten van de UvA en om oneigenlijke prikkels in het systeem te neutraliseren. Na het vaststellen van het nieuwe instellingsplan 2015-2020 vond het CvB het tijd om het allocatiemodel tegen het licht te houden. Omdat de manier waarop het geld verdeeld wordt voor iedereen van belang is, is besloten hierover een brede discussie te voeren.

De discussie is gevoerd aan de hand van een Plan van Aanpak dat in februari is vastgesteld door het College¹ na advies van de Gezamenlijke Vergadering. In april 2016 heeft het CvB de Werkgroep Allocatiemodel ingesteld met de opdracht om enkele discussiebijeenkomsten te organiseren, de binnengekomen voorstellen te toetsen aan de uitgangspunten en randvoorwaarden en uit alle suggesties een voorstel voor een allocatiemodel te destilleren. Ook is een klankbordgroep geformeerd met leden uit de gehele academische gemeenschap², die dient als sparringpartner voor de werkgroep en zorgt voor aansluiting op het primaire proces. Daarnaast heeft een student-assistent in kaart gebracht welke verdeelprincipes en parameters andere universiteiten hanteren om een vergelijkend inzicht te kunnen bieden aan betrokkenen³. Uit dit onderzoek blijkt dat het allocatiemodel van de UvA veel overeenkomsten vertoont met die van andere universiteiten. Daarnaast zijn resources vrijgemaakt voor ondersteuning van de werkgroep.

¹ Zie bijlage A: Plan van Aanpak.

² Zie bijlage B: Samenstelling klankbordgroep allocatiemodel

³ Zie bijlage C: Onderzoeksrapport allocatiemodellen Nederlandse universiteiten

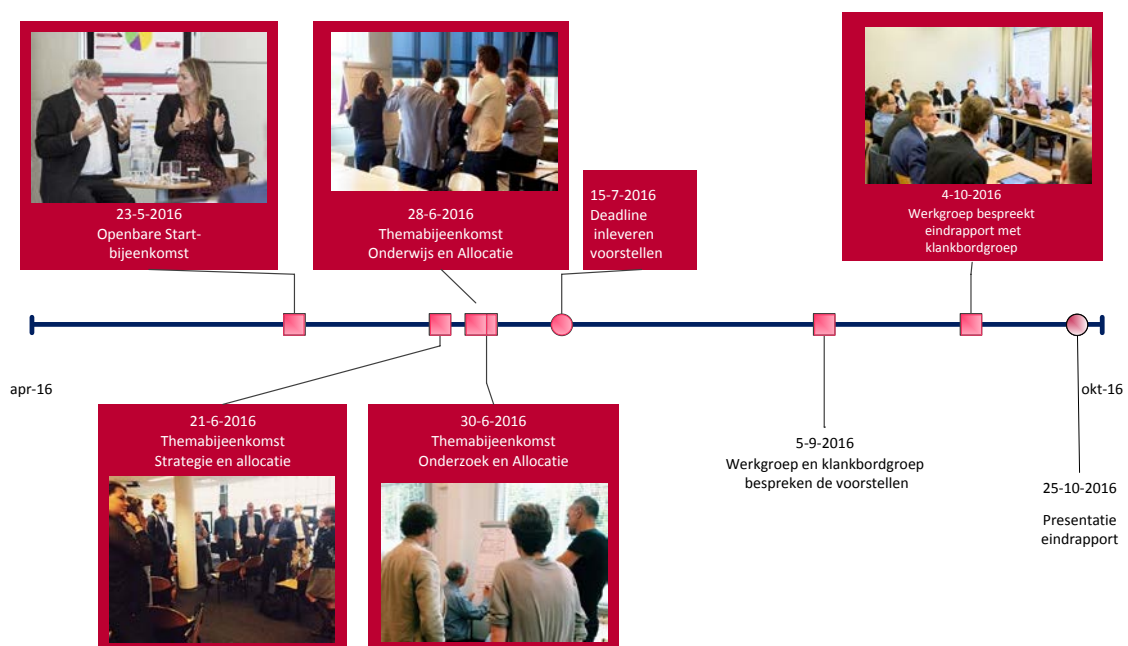
Eindrapport werkgroep allocatiemodel

2.3 Proces

In mei en juni heeft de werkgroep in samenwerking met de klankbordgroep bijeenkomsten georganiseerd met als doel om met studenten en medewerkers in gesprek te gaan over het allocatiemodel en op deze manier ideeën te verzamelen. In totaal hebben 110 verschillende mensen zich aangemeld om deel te nemen aan één of meer van de bijeenkomsten. Een derde hiervan was bij twee of meer bijeenkomsten. De startbijeenkomst was met circa 75 aanwezigen het drukst bezocht.

Tijdens de bijeenkomsten bespraken deelnemers specifieke onderwerpen en issues binnen het allocatiemodel met elkaar. Er was ruime gelegenheid om te discussiëren en denkbeelden uit te wisselen. Ook ging men in groepjes aan het werk om ideeën uit te werken. Uit alle bijeenkomsten zijn in totaal twaalf verschillende en uitgewerkte ideeën voortgekomen⁴.

Het allocatiemodel is een ingewikkeld onderwerp. Om iedereen in de gelegenheid te stellen om deel te nemen aan de discussie, is geïnvesteerd in een korte animatiefilm⁵ en twee infographics, waarmee kort en toegankelijk wordt uitgelegd hoe het huidige model werkt. Daarnaast is getracht het proces zo transparant mogelijk te doorlopen. Van alle bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt en deze en alle andere relevante documenten zijn openbaar gemaakt via de website allocatie.uva.nl⁶.

Afbeelding 1: Tijdlijn met sleutelmomenten uit het proces

De bijeenkomsten en alle andere activiteiten hadden tot doel om de academische gemeenschap te ondersteunen bij het genereren van ideeën voor het allocatiemodel. Tot 15 juli hadden medewerkers en studenten de gelegenheid om deze in te zenden.

⁴ Zie: <http://democratisering.uva.nl/allocatiemodel/opbrengst-themabijeenkomsten/opbrengst-themabijeenkomsten.html>

⁵ De animatie en infographics zijn te vinden op de website: <http://allocatie.uva.nl>

⁶ Verslagen zijn te vinden op: <http://democratisering.uva.nl/allocatiemodel/opbrengst-themabijeenkomsten/opbrengst-themabijeenkomsten.html>

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

2.4 Randvoorwaarden en uitgangspunten

De werkgroep allocatiemodel zal alle ingebrachte ideeën en voorstellen toetsen aan de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden vastgelegd in het Plan van Aanpak.

Uitgangspunten

- De strategische doelen en middelen uit het Instellingsplan (IP) 2015-2020 vormen een kader voor het allocatiemodel. Het allocatiemodel moet de strategie van de universiteit zoals beschreven in het IP ondersteunen.
- Onlangs is een commissie gestart die onderzoek doet naar de financiën en de huisvesting van de UvA. Het is mogelijk dat de commissie aanbevelingen of tussentijdse bevindingen doet die deze discussie raken. In dat geval zal de werkgroep allocatiemodel deze aanbevelingen en bevindingen verder onderzoeken en onderbouwd afwegen in hoeverre de aanbevelingen worden overgenomen in de het voorstel voor een nieuw model. De Commissie Financiën en Huisvesting is geïnformeerd over het PvA.
- Vanaf studiejaar 2016-2017 kunnen faculteiten zelf voorstellen doen om af te wijken van universitaire systematiek rondom de instellingscollegegeldtarieven. Dit betekent in principe dat instellingscollegegelden rechtstreeks naar de faculteiten zullen vloeien, zodat ook de (financiële) baten of lasten van hogere dan wel lagere tarieven bij de betreffende faculteiten vallen.
- Het kostenmodel dat binnen de UvA wordt gebruikt om integrale kosten van onder andere dienstverlening en huisvesting toe te rekenen aan eenheden binnen de organisatie is geen onderdeel van de discussie over het allocatiemodel.
- Geoormerkte Rijksbijdragen kunnen niet via het allocatiemodel op een andere manier besteed worden dan waarvoor ze geoormerkt zijn.
- Het kan zijn dat wijzigingen in het allocatiemodel impact hebben op lopende afspraken en/of regelingen. In dat geval wordt gekeken in hoeverre deze, in overleg met alle betrokkenen, gewijzigd kunnen worden. Het vaststellen van een nieuw allocatiemodel kan er niet toe leiden dat de UvA (in- of externe) afspraken, contracten of regelingen niet nakomt.
- Verder moet bij het vaststellen van het allocatiemodel in het geval van wijzigingen duidelijk zijn of deze wijzigingen (in het jaar van invoering) budgetneutraal worden doorgevoerd, of dat een herverdeling van budgetten tussen faculteiten gewenst is. In het laatste geval moet eventueel een overgangsregeling bepaald worden.

Randvoorwaarden

- Het allocatiemodel moet transparant en zowel intern als extern uitlegbaar zijn, zodat het voor iedereen (na enige verdieping) begrijpelijk is. Daarnaast is het zo eenvoudig mogelijk.
- Bij het allocatiemodel wordt mede gekeken naar de externe financiering. De discrepantie tussen externe en interne financiering moet binnen acceptabele grenzen blijven. Als dat niet het geval is, bestaat het risico dat intern bekostigde prestaties toenemen, terwijl extern bekostigde prestaties gelijk blijven of afnemen.
- Aanpassingen in de methoden waarop de budgetten voor ACTA en AUC bepaald worden, kunnen vanwege bestaande afspraken alleen in overleg met de VU worden doorgevoerd.
- Het allocatiemodel faciliteert de koppeling tussen onderwijs en onderzoek.
- Het allocatiemodel moet voldoen aan een aantal financiële en technische criteria:
 1. De in het allocatiemodel gebruikte parameters moeten eenduidig, hanteerbaar, meetbaar en telbaar zijn.
 2. Het moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat financiële prikkels tot ongewenst gedrag leiden.
 3. Een allocatiemodel houdt rekening met kostenverschillen tussen opleidingen.
 4. Onnodige extra administratieve belasting (met bijbehorende kosten) moet voorkomen worden.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

5. Het allocatiemodel mag niet leiden tot een ontwikkeling van de financiële kengetallen (solvabiliteit, liquiditeit, DSCR, rentabiliteit en huurquote) die niet past binnen het financieel beleid van de UvA.

2.5 Opbrengst & toetsing

Medewerkers en studenten hebben in totaal vijftien voorstellen en vijf overige documenten ingediend als input om te komen tot een breed gedragen allocatiemodel. Daarnaast heeft de werkgroep de aanbevelingen van de Commissie Financiën en Huisvesting meegenomen als voorstel. Samen met de ideeën die tijdens de bijeenkomsten werden verzameld, heeft de werkgroep allocatiemodel voldoende input ontvangen om mee aan het werk te gaan. De voorstellen zijn vooral afkomstig van faculteiten en andere organisatieonderdelen. Daarnaast zijn voorstellen ingediend door de Universitaire Commissie Onderzoek, Rethink en door twee individuele inzenders. Alle ontvangen voorstellen en ideeën zijn gepubliceerd en raadpleegbaar⁷. Alle inzenders van een voorstel zullen een inhoudelijke reactie ontvangen op hun bijdrage.

De opbrengst verschilde sterk in omvang, richting en reikwijdte. Er waren voorstellen die één aspect van het model betreffen, voorstellen waarin verschillende ideeën zijn opgenomen en voorstellen voor een volledig allocatiemodel. Inhoudelijk staan sommige voorstellen lijnrecht tegenover elkaar. Dat maakte de afweging van de werkgroep niet eenvoudig.

De werkgroep heeft alle binnengekomen documenten bestudeerd en waar nodig uiteengegrafeld in verschillende ideeën of aanbevelingen. Dat leverde in totaal circa vijftig ideeën op. De ideeën zijn grofweg ingedeeld in thema's (bijvoorbeeld 'studiepunten') om de inbreng eenvoudiger te kunnen beoordelen. Vervolgens is gekeken naar de bruikbaarheid van de ideeën. Hiervoor zijn de ideeën getoetst aan drie aspecten:

- Past het binnen de opdracht die aan de werkgroep gesteld is.
- Voldoet het aan de randvoorwaarden en uitgangspunten die voorafgaand aan de discussie zijn vastgesteld. Bijvoorbeeld: is het praktisch bruikbaar?
- Past het binnen de visie op het allocatiemodel die de werkgroep op basis van de bijeenkomsten heeft geformuleerd. Deze visie is te lezen in hoofdstuk 4.

De ideeën die aan deze toets voldoen zijn vervolgens meegenomen bij uitwerking van het voorstel van de werkgroep. De inventarisatie en aanpak is besproken met een vertegenwoordiging van de klankbordgroep. De klankbordgroep heeft zelf ook een uitgebreid advies opgesteld, waarin ze een aantal zorgpunten van het huidige allocatiemodel identificeert en voorstellen doet voor aanpassing hiervan. De werkgroep heeft met veel interesse kennis genomen van dit advies en heeft dit betrokken bij het opstellen van het eindrapport.

3 Belangrijkste bevindingen

Het aantal onderwerpen dat in verband gebracht kan worden met het allocatiemodel is groot, zo blijkt ook uit de binnengekomen reacties. Uit de discussies op bijeenkomsten, de ingediende voorstellen en de eigen beraadslagingen distilleert de werkgroep zes issues die eruit springen en een prominente plek in de discussie over het toekomstige allocatiemodel verdienen. Deze zes onderwerpen worden hier kort genoemd en komen verder aan de orde bij de uitwerking van het allocatiemodel. De werkgroep heeft op basis van de discussie ook vastgesteld, dat er op onderdelen tevredenheid bestaat over het huidige model. Het gebruik van studiepunten voor toewijzing van een groot deel van het onderwijsgeld wordt bijvoorbeeld breed gesteund.

⁷ Zie: <http://democratisering.uva.nl/allocatiemodel/ingezonden-artikelen-voorstellen/ingezonden-artikelen-en-voorstellen.html>

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

1. **Verwevenheid onderwijs - onderzoek.** De koppeling tussen onderwijs en onderzoek in het huidige allocatiemodel wordt door velen als te summier beschouwd om recht te kunnen doen aan het research-intensief onderwijs dat de UvA wil bieden.
2. **Bekostigingsfactoren.** Verschillende disciplines kennen verschillende kostenpatronen. Dient daar, zowel bij onderwijs als onderzoek, recht aan gedaan te worden door middel van bekostigingsfactoren of op andere wijze? Zo ja, hoe dienen de factoren bepaald te worden? De bestaande bekostigingsfactoren roepen de nodige vragen op.
3. **Het historische onderzoeksbudget.** Dit is een omvangrijke budgetcomponent waarvan slechts duidelijk is dat hij in het verleden is ontstaan, maar een verdere rationalisatie ontbreekt. Het is een breed gedeelde wens om een betere onderbouwing aan dit budget te geven.
4. **Strategie-implementatie.** De UvA maakt strategische keuzes die leiden tot nieuwe activiteiten en daarmee ook tot nieuwe kosten. Dienen hiervoor (beleids)budgetten gereserveerd te worden of dient uitvoering van nieuw beleid door faculteiten zelf ingepast te worden in de *lumpsum* budgettering?
5. **Maatschappelijke impact (valorisatie).** In het afgelopen decennium is de maatschappelijke impact van onderzoek nadrukkelijker op de agenda komen te staan. Valorisatie geldt ook als derde kerntaak van de universiteit. Dit heeft nog niet zijn weerslag gekregen in het allocatiemodel.
6. **Stabiliteit versus actualiteit.** Het huidige allocatiemodel zit dicht op de actualiteit: veranderingen in bijvoorbeeld het aantal studenten (studiepunten) of de omzet contractonderzoek werkt snel door in het budget van een faculteit. Volgens sommigen ontstaan onnodig grote budgetschommelingen, en daarmee gepaard gaande onrust, en zij pleiten voor een meer stabiele budgettering.

4 Visie op allocatie

De werkgroep allocatiemodel heeft in de afgelopen maanden, gevoed door de universiteit brede discussie over het onderwerp, een visie op het allocatiemodel ontwikkeld. Deze visie bouwt voort op de uitgangspunten als vastgelegd in de opdracht aan de werkgroep en vormt de achtergrond en motivatie bij het voorstel van de werkgroep. Hieronder wordt eerst de reikwijdte van het model besproken, met in het bijzonder aandacht voor de positie van AMC, ACTA en AUC. Daarna volgt een schetsmatige beschrijving van de karakteristieken van het model.

4.1 Reikwijdte

Het allocatiemodel wordt bij de UvA gebruikt om de 1^e geldstroom te verdelen over de faculteiten. De eerste geldstroom wordt gevormd door de Rijksbijdrage en de ontvangen collegegelden, zowel van EER (wettelijk collegegeld) als niet-EER studenten (instellingstarief). Tweede en derde geldstroommiddelen worden rechtstreeks aan de faculteiten beschikbaar gesteld. AMC, ACTA en AUC nemen een bijzondere positie in. Zij onderscheiden zich, volgens de werkgroep, van de andere faculteiten op één of meer van de volgende drie punten:

- 1 **Eigen governance en strategiebepaling.** Naarmate de UvA minder directe zeggenschap over een eenheid heeft, ligt een beleidsarme allocatie, waarbij de Rijksbijdrage en collegegelden één-op-één worden doorgezet, dan wel een financieel arrangement, op maat gemaakt voor de specifieke situatie, meer voor de hand. Het AMC bijvoorbeeld heeft een eigen Raad van Bestuur en Raad van Toezicht en daarmee een wezenlijk andere governance

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

- en verhouding tot het CvB van de universiteit dan de faculteiten FGw, FEB, FdR, FMG en FNWI.
- 2 **Onderdeel van een samenwerkingsverband.** ACTA en AUC zijn eenheden die zowel tot de UvA als VU behoren en waarin beide universiteiten samenwerken. Niet alleen leidt dat tot een afwijkende governance, maar ook de bekostiging van de eenheden zullen beide universiteiten zodanig op elkaar moeten afstemmen dat er sprake is van een evenwichtige situatie. Eenduidige bekostiging vanuit UvA en VU bevordert de transparantie en eenvoud, houdt de bijdragen vanuit beide universiteiten in balans, zorgt voor relatief weinig afstemmingsproblemen en voorkomt dat de eenheden op een onsamenhangende wijze worden aangestuurd. Ook calculerend gedrag om maximaal te profiteren van verschillen tussen de bekostigingsregimes van beide universiteiten (budget gaming) wordt uitgesloten.
 - 3 **Afwijkende externe bekostiging.** In de Rijksbijdrage is een omvangrijk, specifiek voor het AMC bestemd budget ‘Ondersteuning geneeskundig onderwijs en onderzoek’ opgenomen (bijna M€90; 18% van de totale rijksbijdrage UvA). Daarnaast ontvangt het AMC middelen voor onderwijs en onderzoek van VWS (onder meer de Beschikbaarheidsbijdrage Academische Zorg). Indien het AMC volledig zou meedraaien in het UvA-allocatiemodel ontstaat het risico op dubbele bekostiging⁸. Dit probleem kan zich bijvoorbeeld voordoen bij de matching (dekking overheadkosten) van de tweede en derde geldstroom. Betoogd kan worden dat bij de academische ziekenhuizen deze matching uit de component ‘Ondersteuning geneeskundig onderwijs en onderzoek’ behoort te komen.

Om de hierboven beschreven redenen adviseert de werkgroep om de bestaande scheiding in de bekostigingssystematiek tussen enerzijds AMC, ACTA en AUC en anderzijds de faculteiten FGw, FdR, FEB, FMG en FNWI voorlopig te handhaven. Voor de eerste groep is het doorgeven van de Rijksbijdrage een eenvoudige bekostigingswijze. Alternatieven daarvoor zijn denkbaar, maar zullen zo goed als altijd een bijzonder karakter kennen gezien de overeenstemming die met de samenwerkingspartner bereikt moet worden en/of de al wezenlijk afwijkende externe bekostiging voor onderwijs en onderzoek die van toepassing is.

4.2 Karakteristieken allocatiemodel UvA

Eenvoudig, inzichtelijk, grofmazig. Een allocatiemodel is een eenvoudige, inzichtelijke methodiek om op grofmazige wijze de beschikbare middelen van de UvA te verdelen over de faculteiten. Het model kent een beperkt aantal bekostigingsvariabelen en heeft daarnaast beleids- en andere doelbudgetten. De waarden voor de variabelen zijn objectief meetbaar en relatief eenvoudig te achterhalen, zonder nadere discussie.

Verfijning bij doorvertaling naar lagere niveaus. Het CvB kent budget aan de faculteiten toe als *lumpsum*. Faculteiten hebben de vrijheid om hun eigen beleid te voeren bij de interne verdeling van middelen en bepalen zelf hoe het onderwijs- en onderzoeksbudget binnen de faculteit worden verdeeld. Dit is onderdeel van het integraal management zoals in het Besturingsmodel UvA staat omschreven. Verwacht wordt dat zij zorgvuldig hun eigen afwegingen maken en waar nodig verfijningen aanbrengen die passen bij de diversiteit aan onderwijs en onderzoek dat binnen een faculteit wordt uitgevoerd. Het allocatiemodel behoort niet gebruikt te worden als maatstaf voor het functioneren van een individuele medewerker.

⁸ Dit wordt ook wel ‘double dip’ genoemd. Bepaalde kosten of activiteiten kunnen bijvoorbeeld in verband worden gebracht met zowel de budgetcomponent “Ondersteuning geneeskundig onderwijs en onderzoek” als andere budgetonderdelen in het UvA-allocatiemodel.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

Voorspelbaar. Door de eenvoud en consistentie van de methodiek heeft het allocatiemodel voorspelbare uitkomsten. Faculteiten zijn in staat om de effecten van beleid en nieuwe ontwikkelingen, zoals een hogere of lagere studenteninstroom, door te rekenen op hun toekomstige budgettaire consequenties.

Redelijke dekking voor onderwijs- en onderzoeksactiviteiten binnen de gestelde kaders staat voorop. Bij de verdeling van de middelen kunnen verschillende principes gevolgd worden, waaronder:

- bekostiging in relatie tot de onderliggende onderwijs- en onderzoeksactiviteiten;
- beloning van prestaties; en
- maximalisatie van opbrengsten voor de universiteit.

Primair dient het allocatiemodel een redelijke dekking te bieden voor de kosten van onderwijs- en onderzoeksactiviteiten. Prestaties (zoals studiepunten) gelden als indicator voor de gemaakte kosten. Bij een dergelijke bekostiging gaat het om gewenste activiteiten (doeltreffendheid) die kostenefficiënt uitgevoerd behoren te worden (geen overbekostiging). Het model beperkt zich niet uitsluitend tot dit doel. Ook bevat het gematigde prikkels om de inkomsten van de UvA te vergroten of een zekere beloning te bieden voor het behalen van goede resultaten.

Kostenverschillen. Tussen disciplines kunnen inherente kostenverschillen bestaan. In het model wordt dit onderkend.

Capaciteitsbekostiging. Voor bijzondere functies of onderzoeksinfrastructuur waarover afspraken zijn gemaakt, worden vaste budgetten toegekend. Zo wordt een ondergrens geborgd voor gewenst onderwijs of onderzoek dat structureel (te) weinig opbrengsten genereert uit variabele bekostiging, zoals bij de Kleine Letteren. Op basis van strategische overwegingen en voor de lange termijn wordt geïnvesteerd in kostbare (onderzoeks)infrastructuur, als laboratoria en bijzondere collecties. Bij dergelijke vaste voorzieningen, die nauwelijks schaalbaar zijn, passen vaste budgetten.

Integrale kosten (Full cost). De UvA kent een integrale kostensystematiek (full cost), waarbij alle kosten, dus inclusief overhead, worden doorbelast aan het onderwijs en onderzoek in de faculteiten. Het allocatiemodel moet op deze systematiek zijn afgestemd. Groei of krimp van activiteiten leidt tot navenante ontwikkelingen in de (overhead)kosten. Bij de batentoedeling dient hier rekening mee gehouden te worden.

Het model is nadrukkelijk ook **afgestemd op de buitenwereld**. Congruentie met het rijksbijdragemodel is van groot belang opdat de UvA voldoende middelen binnenhaalt en de faculteiten een zekere stabiliteit in de bekostiging kan bieden. Onderzoek wordt in toenemende mate afhankelijk van de tweede en derde geldstroom en ook in het onderwijs zijn er inkomstenbronnen buiten de collegegelden en Rijksbijdrage. Het allocatiemodel moet bevorderen dat de UvA – binnen de randvoorwaarden van haar strategische doelen – optimaal weet te profiteren. Ook is het zinvol om te bekijken hoe andere Nederlandse universiteiten hun onderwijs en onderzoek bekostigen. Voor grote afwijkingen met wat landelijk gebruikelijk is, hoort alleen uit volle overtuiging en met deugdelijke argumentatie gekozen te worden.

Stabiel versus actueel. Het allocatiemodel zit zodanig op de actualiteit dat faculteiten als het ware gedwongen worden om tijdig in te spelen op gewijzigde omstandigheden. Tegelijkertijd wordt geborgd dat het model geen ontwrichtende dynamiek kent.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

4.3 *Allocatiemodel en strategie*

Het allocatiemodel schraagt de universitaire strategie. In haar strategie geeft de UvA aan wat zij wil bereiken met haar onderwijs en onderzoek. De strategie kent een groot aantal doelstellingen. Het allocatiemodel is *één* van de instrumenten om de strategie te ondersteunen en de verwezenlijking ervan te bevorderen. De rol van het model is veeleer faciliteren dan actief stimuleren. Voor dit laatste is het aantal strategische doelen te groot en divers en is het model te grofmazig.

Kwaliteit in onderwijs en onderzoek is een constante in de strategie van de UvA. Research-based onderwijs, waarbij de laatste stand van het onderzoek zijn weerslag krijgt in het onderwijs, is een veel genoemd aspect hiervan. Kwaliteit is een diffuus begrip en de invulling ervan kan verschillen naar discipline, soort onderzoek of soort onderwijs. Excellentie dient in de eerste plaats gestimuleerd te worden via personeels- en kwaliteitsbeleid. Slechts enkele deelaspecten van kwaliteit zijn objectief meetbaar en lenen zich voor toepassing in een allocatiemodel. Betwijfeld mag worden of dat tot een representatieve weerspiegeling leidt van het kwaliteitsniveau van al het onderwijs en onderzoek. Terughoudendheid met het gebruik van kwaliteitsindicatoren is daarom op zijn plaats.

Beleidsrijker. Het model verdeelt enerzijds het beschikbare geld op basis van een beperkt aantal variabelen, anderzijds biedt het voldoende financiële ruimte om beleidsrijk te kunnen sturen. Voor specifiek strategisch beleid, waaronder innovatie/vernieuingsbeleid, wordt budgetruimte op universitair of facultair niveau gereserveerd. Diepgaand effect is alleen mogelijk als met focus wordt gewerkt en voldoende middelen ingezet worden. Het aantal strategische thema's en de daarmee corresponderende beleidsfondsen zouden zich in de visie van de werkgroep daarom moeten beperken tot bijvoorbeeld drie of vier.

4.4 *Visie op implementatie*

Behalve het ontwerp verdient ook de wijze van invoering van het allocatiemodel aandacht. Uit de gevoerde discussies heeft de werkgroep twee belangrijke conclusies getrokken.

Allereerst komen bij de discussie over het allocatiemodel veel (strategische) beleidsvraagstukken naar boven. De verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek en de omvang van enkele beleidsbudgetten zijn bijvoorbeeld uitvoerig besproken. Dergelijke discussies worden nu eigenlijk in de verkeerde volgorde gevoerd. De vorming van nieuw beleid dreigt over de band van het allocatiemodel gespeeld te worden. De werkgroep heeft getracht zich te behoeden voor een onwenselijke verbreding van haar taakopdracht.

De werkgroep doet in dit rapport voorstellen voor enkele herzieningen in het model, maar bepleit eveneens dat de universiteit de tijd neemt voor het voeren van strategische discussies. Eventueel nieuw beleid dat uit deze discussie voortvloeit, zou kunnen leiden tot verdere aanpassingen in het model. Op vergelijkbare wijze zijn ook recente, succesvolle veranderingen in de allocatie tot stand gekomen. Te denken valt hierbij aan het zwaartepuntenbeleid, waar eerst het beleid werd geformuleerd om vervolgens het model daarmee in overeenstemming te brengen. Het herziene allocatiemodel biedt middels nog nader in te vullen beleidsruimte de mogelijkheid om gaandeweg middelen meer te verbinden aan strategische doelen.

Ten tweede zien veel betrokkenen de invoering van een herzien allocatiemodel – niet ten onrechte – als een *zero-sum game*. Indien de invoering direct gepaard gaat met grote budgettaire gevolgen voor faculteiten, dreigt de discussie gedomineerd te worden door gelegenheidsargumentatie en is breed draagvlak zo goed als onmogelijk. Door vooraf af te spreken dat het model budgetneutraal wordt ingevoerd wordt hopelijk ruimte en rust gecreëerd voor een inhoudelijk debat. In de toekomst kan naar aanleiding van meer toegespitste strategische discussies, in plaats van een brede discussie over het gehele allocatiemodel, tot budgettaire verschuivingen worden besloten.

5 Voorstel voor onderwijsallocatie

In dit hoofdstuk wordt het voorstel beschreven voor de budgettoedeling in het onderwijscompartiment van het allocatiemodel. Eerst wordt een algemene beschrijving gegeven, daarna wordt dieper ingegaan op een aantal veel besproken thema's. Een concrete 'proof of concept'-uitwerking van het voorstel wordt besproken in hoofdstuk 7, met verdere uitwerking in bijlage D⁹.

5.1 *Het herziene model*

Tijdens de discussiebijeenkomsten is gebleken dat er over de basis van de onderwijsallocatie veel overeenstemming bestaat. Studiepunten als bekostigingsvariabele wordt bijvoorbeeld breed gedragen. Ook het grotendeels dynamische karakter van de huidige budgettoewijzing kan bij velen op instemming rekenen. Daarnaast ziet men over het algemeen het belang in van enkele vaste budgetten voor opleidingen die anders onvoldoende middelen zouden hebben. De bekostigingsfactoren daarentegen roepen wel veel vragen en discussie op.

Net als in het huidige model vormen het onderwijsdeel van de Rijksbijdrage en de collegegelden de basis voor de onderwijsallocatie. De werkgroep kiest in haar voorstel voor enkele aanpassingen die een eenvoudiger model opleveren. Het onderwijsbudget kent een groot variabel deel en een beduidend kleiner deel dat bestaat uit beleidsbudgetten en vaste componenten. Studiepunten bepalen in hoge mate het variabel budget. Daarnaast is er een bescheiden rol voor diploma's als bekostigingsvariabele.

Van het totale budget wordt, naast de bestaande beleidsbudgetten, initieel circa 10% gereserveerd voor beleid. Voor specifieke functies of opleidingen, die structureel extra middelen behoeven, worden capaciteitsbudgetten toegekend.

5.2 *Variabele onderwijsbekostiging*

Studiepunten vormen, in het voorstel van de werkgroep, de basis van de variabele onderwijsbekostiging. Uit de discussies met de academische gemeenschap is gebleken dat dit uitgangspunt op brede instemming kan rekenen. Studiepuntbekostiging heeft als belangrijk voordeel dat het aansluit bij de praktijk waarbij grote aantallen studenten hun curriculum invullen met (bij)vakken bij verschillende faculteiten. Bij studiepuntbekostiging is dan geen verdere verrekening tussen faculteiten nodig.

Daarnaast blijft het aantal behaalde **diploma's** gehandhaafd als variabele, enerzijds omdat dit aansluit bij de Rijksbekostiging, anderzijds omdat de UvA er veel waarde aan hecht dat studenten hun opleiding afronden (studiesucces). Bovendien worden zo de vaste kosten die een faculteit heeft voor een student, gedekt, ingeval hij relatief veel onderwijs (studiepunten) volgt buiten de eigen faculteit. Alle diploma's tellen mee, dus ook die van niet EER-studenten (zie paragraaf 5.5). Het tarief van de Rijksbijdrage wordt in de interne bekostiging aangehouden.

De variabele **eerstejaars** uit het huidige allocatiemodel vervalt. Deze variabele had zeer beperkte toegevoegde waarde door het lage aandeel (2%) in de totale bekostiging en de hoge correlatie met de studiepuntontwikkeling. Dit onderdeel vervalt nu ten faveure van een eenvoudiger model.

5.3 *Bekostigingsfactor bij de variabele onderwijsbekostiging*

Sommige opleidingen zijn duurder dan andere. De UvA houdt daar rekening mee en gebruikt momenteel een **bekostigingsfactor** per faculteit. Deze is gebaseerd op onderzoek van het Higher

⁹ Zie bijlage D: doorrekeningen herzien allocatiemodel.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

Education Funding Council for England (HEFCE). In de Rijksbijdrage wordt onderscheid gemaakt tussen alfa/gamma (x1), bèta (x1,5) en medisch (x3). De meeste Nederlandse universiteiten volgen deze indeling in hun eigen allocatiemodellen.

De bekostigingsfactoren die de UvA op dit moment gebruikt kennen enkele nadelen:

- Het Engelse onderzoek waarop ze gebaseerd zijn is niet representatief. Het betreft namelijk de Engelse situatie en die kent bijvoorbeeld een aanmerkelijk grotere diversiteit aan universiteiten (de Nederlandse hogescholen zouden in Engeland als universiteit worden aangemerkt).
- Bovendien wordt het onderzoek niet meer geactualiseerd.
- De huidige systematiek is ingewikkeld en weinig inzichtelijk, zo is uit de discussies gebleken.

Om deze redenen wordt voorgesteld de op HEFCE gebaseerde bekostigingsfactoren los te laten. Er staan vervolgens twee opties open. De UvA gaat zelf gegevens verzamelen en een benchmark doen van kostenverschillen. Dit is een tijdrovende en moeilijk objectiveerbare exercitie, alleen al vanwege de verschillende kostenmodellen die universiteiten kennen. Wegingsfactoren voor onderwijs en onderzoek zijn voor zover het andere vakgebieden dan bèta en medisch (Laboratorium, apparatuur, intensief onderwijs, kleine groepen etc.) moeilijk te onderbouwen. De andere optie is om, in navolging van veel andere Nederlandse universiteiten, de niveaus uit het Rijksbijdragemodel over te nemen.

De werkgroep bepleit om de bekostigingsfactoren van de Rijksbijdrage te volgen. De werkgroep heeft voorts niet kunnen vaststellen dat er sterke argumenten zijn om binnen alfa/gamma-opleidingen de factor te differentiëren¹⁰. Bèta-opleidingen kennen daarentegen (landelijk) beduidend meer contacturen, gebruiken duurdere voorzieningen en zijn bij delen van het onderwijs, zoals (lab)practica, gebonden aan relatief kleine groepen. Waar nodig kan de generieke budgettoekenning gecombineerd worden met aanvullende beleids- of capaciteitsbudgetten die compensatie bieden voor specifieke infrastructuur, noodzakelijk geachte onderwijsintensiteit of noodzakelijk geachte, dure onderwijsvormen.

5.4 Vaste onderwijsbudgetten: beleids- en capaciteitsbudgetten

Naast de variabele bekostiging wordt een vast budget gereserveerd voor beleid. De werkgroep is van mening – gesteund door de inbreng tijdens de discussies – dat het belangrijk is dat er zowel op centraal als facultair niveau geld wordt gereserveerd om strategische doelen te bereiken. Bij de start van het herziene model wordt hiervoor een bedrag gereserveerd van circa 10% van het variabele onderwijsbudget. Dit bedrag staat vervolgens vast.

Het betreffende budget wordt eerst beleidsarm toegekend, maar, in de visie van de werkgroep zou dit geleidelijk aan een beleidsrijkere invulling moeten krijgen. Het kan worden ingezet voor één of twee strategische speerpunten, door het College van Bestuur vast te stellen, waarmee nieuwe ontwikkelingen kunnen worden bekostigd. Hiermee wil de werkgroep invulling geven aan de wens om directere verband te leggen tussen strategische keuzes van de organisatie en de daarvoor benodigde middelen. Het verdient aanbeveling om een helder, meer uitgewerkt beleid te formuleren met betrekking tot deze beleidsruimte.

Daarbij kan nadrukkelijk gekeken worden naar de mate waarin faculteiten zelf invulling geven aan de beleidsruimte. De werkgroep ziet bijvoorbeeld een volgende aanpak voor zich: Het gehele budget wordt in eerste instantie aan de faculteiten toegekend. Langs geleidelijke weg wordt vervolgens

¹⁰ Met uitzondering van de lerarenopleidingen ondergebracht bij ILO. Hiervoor hanteert het Rijk de bekostigingsfactor hoog (1,5).

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

bijvoorbeeld 50% gecentraliseerd, om daarna beleidsrijk herverdeeld te worden over de faculteiten. Deze beleidsruimte kan de universiteit bijvoorbeeld inzetten om beter in te spelen op grote veranderingen in het onderwijs, of voor het verleggen van accenten in het onderzoek. De overige 50% blijft beschikbaar voor faculteiten zelf ter eigen invulling. Verder is een optie om de toekenning van beleidsbudgetten voorwaardelijk te maken aan het behalen van bepaalde (strategische) doelstellingen. Bij het niet-behalen van de doelstellingen wordt het betreffende budget stopgezet.

Capaciteitsbudgetten worden in het leven geroepen voor bijzondere functies of voorzieningen waarvan verondersteld mag worden dat die zich niet (toereikend) laten bekostigen uit de variabele budgettering. Voorwaarden zijn:

- A. de universiteit heeft weloverwogen gekozen voor de betreffende kostbare functie of voorziening;
- B. de kosten zijn van significante omvang, dat wil zeggen zo'n €1 miljoen of meer. Periodiek worden de budgetten tegen het licht gehouden en wordt opnieuw besloten over het bestaansrecht en de hoogte. Een deel van de bestaande (beleids)budgetten is onder deze component gebracht.

Budgetten die door het rijk al geormerkt zijn voor specifieke (beleids)doelen, worden rechtstreeks doorgegeven aan de betreffende faculteit. In het herziene allocatiemodel zijn deze middelen opgenomen onder de titel 'Geormerkte budgetten Rijksbijdrage'.

Tot slot wordt opgemerkt dat de werkgroep de toekenning van vaste budgetten per opleiding in overweging heeft genomen, maar daar geen voorstander van is. Allereerst kunnen in bedrijfsmatige termen opleiding, opleidingcluster, en track (binnen een opleiding) in veel gevallen niet zinnig onderscheiden worden. Bijvoorbeeld: door een aantal kleine, verwante opleidingen te bundelen kunnen de vaste kosten (bijna) gelijk zijn aan die van een enkele opleiding. Daarentegen kennen sommige grote opleidingen zulke uiteenlopende tracks dat er feitelijk sprake lijkt te zijn van verschillende opleidingen. Ten tweede zou efficiencyverbetering in het onderwijsportfolio worden belemmerd. Opleidingen zullen niet snel opgeheven of samengevoegd worden, wanneer daarmee de vaste voet verloren gaat.

5.5 Overig

Enkele overige punten met betrekking tot de onderwijsbekostiging betreffen:

- Schakelstudenten. De huidige regeling waarbij de opbrengsten per schakelstudent direct worden doorgegeven aan de faculteiten, kan worden voortgezet. Overigens is door verschillende deelnemers in discussie de relatief slechte bekostiging van HBO-doorstroom aan de orde gesteld. Dit is een landelijk probleem. Het valt buiten de taakopdracht van de werkgroep om zich te buigen over de vraag of interne kruissubsidiering tussen regulier onderwijs en schakelonderwijs wenselijk is.
- Niet EER-studenten. Voor niet EER-studenten geldt in beginsel het standaard instellingstarief. Het instellingstarief mag beschouwd worden als een kostendekkend tarief. De faculteit krijgt via het allocatiemodel (studiepunt- en diplomabekostiging) de betreffende studenten bekostigd. Indien meer dan wel minder dan het standaard instellingstarief wordt betaald dan komt dat ten gunste respectievelijk ten laste van de betreffende faculteit. Zo wordt ongewenste kruissubsidiering voorkomen en worden faculteiten aangemoedigd om, indien van toepassing, een hogere, marktconforme prijs te vragen.

6 Voorstel voor Onderzoeksallocatie

6.1 *Het herziene model*

Allocatie van onderzoeksmiddelen is ingewikkelder dan van onderwijsmiddelen. Een koppeling tussen prestatie en geleverde inspanning, zoals bij het onderwijs tot uitdrukking komt in aantal studiepunten, valt bij onderzoek niet zo eenvoudig aan te wijzen. Tijdens de discussiebijeenkomsten zijn verschillende onderdelen van de huidige onderzoeksallocatie kritisch onder de loep genomen. De kwestie hoe de verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek het beste tot uitdrukking kan worden gebracht in de financiering is veelvuldig aangehaald en besproken. Ook bestaat duidelijk behoefte aan een betere onderbouwing van de historische beleidsbudgetten.

Het onderzoeksbudget dient verschillende doelen. Van belang is daar een juiste balans in te vinden en te beseffen dat zij in concurrentie met elkaar zijn voor dezelfde schaarse middelen:

- Bekostigen van het op inhoudelijke gronden gekozen onderzoeksprogramma van de universiteit.
- Borgen van research based onderwijs. Er moet een voldoende sterke band tussen onderwijs en onderzoek bestaan om het academisch gehalte van het onderwijs te borgen.
- Mogelijk maken dat onderzoeksprojecten waarvoor externe, niet volledig kostendekkende subsidies verworven zijn, uitgevoerd kunnen worden.

De werkgroep heeft getracht een eenvoudige onderzoeksallocatie vorm te geven, met een betere onderbouwing. Meer dan de helft van het onderzoeksbudget wordt variabel toegewezen. De verwevenheid onderwijs-onderzoek komt tot uitdrukking in een opslagpercentage over het variabele onderwijsbudget ten behoeve van de onderzoeksbekostiging. Andere variabele elementen zijn promoties en het matchingsbudget voor tweede en derde geldstroom. Hierbij is nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de Rijksbijdrage en andere externe financieringsbronnen. Daarnaast zijn er, net als bij het onderwijs, vaste budgetten. Een aanzienlijk deel hiervan betreft capaciteitsbekostiging voor dure en bijzondere onderzoeksfaciliteiten. Daarnaast zijn er beleidsbudgetten voor onder meer zwaartepunten.

6.2 *Variabele onderzoeksbekostiging*

Velen zien de koppeling tussen onderwijs en onderzoek in het huidige allocatiemodel als onvoldoende om recht te kunnen doen aan het adagium van research-intensief onderwijs. Om deze koppeling zichtbaarder en sterker te maken stelt de werkgroep voor om een opslagfactor van 25% te hanteren op het variabele onderwijsbudget. Op elke €100 (variabel) onderwijsbudget wordt dus €25 onderzoeksbudget verstrekt. Dit stelt faculteiten in staat om de onderzoeksinspanning mee te laten bewegen met de ontwikkeling van studentenaantallen. Zie verder ook paragraaf 6.3.

In het huidige allocatiemodel bestaat de component kwaliteitsbudget onderzoek. Jaarlijks wordt daarbij een vast bedrag (in 2016 M€26) onder de faculteiten verdeeld naar rato van hun omzet aan subsidies verworven bij NWO, KNAW en EU. Het budget wordt in feite vooral ingezet voor het matchen van overheadkosten die meestal niet of slechts voor een klein deel door de subsidiegever gedekt worden.

De matchingsproblematiek is een serieus vraagstuk en dient in het allocatiemodel geadresseerd te worden. In het herziene model wordt dat gedaan binnen de variabele onderzoeksbekostiging onder de titel 'matching'. Net als in het huidige model wordt een plafond gesteld aan het totaal beschikbare bedrag. De werkgroep stelt voor dit maximum, dat in het oude model 26 miljoen bedraagt, op 30 miljoen te stellen. De ophoging betreft enerzijds een indexering van een bedrag dat al jaren vaststaat, anderzijds wordt recht gedaan aan het toenemend belang van de tweede en derde geldstroom. Het College van Bestuur zou overigens dit plafond ook kunnen loslaten om het verwerven van externe

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

onderzoeksmiddelen verder te stimuleren. De toenemende matchingsbehoefte zou dan gefinancierd kunnen worden uit de vrije beleidsruimte, zie ook de volgende paragraaf.

Tijdens de discussies met de academische gemeenschap is te berde gebracht dat niet iedere faculteit dezelfde kansen heeft (gehad) bij het verwerven 2^e en 3^e geldstroomsubsidies. De werkgroep wil hiervoor geen compenserend budget instellen, maar stelt voor om in te zetten op het bevorderen van het succes van de faculteiten die nu nog achterblijven. Een deel van het beleidsbudget onderzoek zou hiervoor kunnen worden aangewend.

Van belang is om bij de matching van onderzoekssubsidies verder te kijken dan alleen NWO en EU. Ten eerste, er zijn ook andere grote (internationale) fondsen die subsidies bieden voor fundamenteel onderzoek. Ten tweede, de opdracht van de universiteit is de laatste jaren uitgebreid naar het bewerkstelligen van maatschappelijke impact (valorisatie; maatschappelijke waardecreatie). Juist op het snijvlak van fundamenteel onderzoek en maatschappelijke relevantie kan de universiteit van grote waarde zijn. Diverse subsidiegevers, zoals collectebusfondsen, zijn bereid om relevant fundamenteel onderzoek te bekostigen, maar niet tegen integrale kosten. Aan de andere kant zijn er bedrijven en maatschappelijke partijen die de volledige kostprijs wel (behoren te) betalen. De werkgroep stelt, alles welbeschouwd, voor om 3^e geldstroomprojecten een beperkte matching te geven. De werkgroep heeft overwogen om alleen projecten met een significante contractsom (ten minste k€150) in aanmerking te laten komen voor matching, maar ziet daar na consultatie van de klankbordgroep vanaf. De matchingspercentage worden aangepast op de soort subsidie en de overheaddekking die de subsidiegever gemiddeld biedt: NWO 60%; EU 35%, derde geldstroom 15%.¹¹

De promotiebekostiging van het Rijk wordt net als in het huidige model doorgegeven aan de faculteiten. Dit is niet alleen een vergoeding voor de kosten die de faculteit maakt om de promovendus te begeleiden, maar tevens een tegemoetkoming in de kosten voor het in stand houden van het betreffende onderzoeksgebied. Bovendien wordt congruentie met de Rijksbijdrage geborgd. Het ministerie van OCW heeft aangekondigd de promotiebekostiging te verlagen van circa k€95 naar k€75 en te gaan verdelen op basis van driejarige gemiddelden. Voorgesteld wordt om ook intern deze beleidsverandering te volgen. Het gevolg hiervan is wel dat de variabele onderzoeksbekostiging met circa €5,5 miljoen afneemt ten opzichte van het oude model.

Naar verwachting zal de komende jaren de totale variabele bekostiging groeien, en wel in sterkere mate dan het onderzoeksbudget van de Rijksbijdrage. De interne allocatie kent immers een hogere opslag op het onderwijsbudget en een matchingscomponent ontbreekt in zijn geheel in het Rijksbijdragemodel. In de ogen van de werkgroep komen bij een dergelijke groei de extra benodigde middelen uit de beleidsruimte onderzoek van de faculteiten. Hierdoor neemt het variabele deel geleidelijk toe ten laste van het vaste deel. In de volgende paragraaf komt het beleidsbudget onderzoek nader aan de orde.

6.3 Vaste onderzoeksbekostiging

Naast de variabele bekostiging wordt een aanzienlijk deel van de onderzoeksmiddelen via vaste budgetten verdeeld. Het historische beleidsbudget is komen te vervallen. Daarvoor in de plaats zijn er capaciteitsbudgetten en een nog nader in te vullen beleidsruimte.

Tussen onderzoeksgebieden bestaan significante kostenverschillen, met name als gevolg van benodigde onderzoeksinfrastructuur. De werkgroep kiest ervoor om de bekostiging van dure onderzoeksfaciliteiten niet te regelen met een bekostigingsfactor maar met capaciteitsbudgetten.

¹¹ Bij het merendeel van de Horizon 2020-projecten biedt de EU een overheadopslag van 25% op de directe kosten. De 15% voor derde geldstroom onderzoeksprojecten is een normatief gemiddelde. In praktijk zullen de matchingspercentages per project sterk uiteenlopen.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

Voor zover bekend is alleen in Engeland uitgebreider benchmarkonderzoek gedaan naar de kosten van onderzoek¹². ‘Laboratory based science’ was daarbij bijna een factor 3 duurder dan ‘humanities & social sciences’. Dit betreft een Engels gemiddelde en het zegt weinig over wat een juiste factor voor de UvA zou zijn. Het geeft hooguit een indicatie. Daarnaast is een groot nadeel van een bekostigingsfactor voor onderzoek dat het een (te) sterke hefboom geeft. Verder wordt met een factor een schaalbaarheid gesuggereerd die in werkelijkheid niet of nauwelijks aan de orde is. Onderzoeksvoorzieningen, zoals laboratoria, zijn gerealiseerd in een bepaalde omvang. Wezenlijke uitbreiding of krimp (kapitaalvernietiging) wordt niet beoogd, tenzij er sprake is van een algehele strategische heroriëntatie. Tot slot wordt opgemerkt dat een bekostigingsfactor al snel leidt tot (grote) verschillen tussen de interne allocatie en het Rijksbijdragemodel, dat juist aan de onderzoekskant een grote vaste budgetcomponent kent.

Geormerkte budgetten uit de Rijksbijdrage zijn als zodanig terug te vinden in de herziene allocatie.

Een beleidsbudget onderzoek wordt in het startjaar van het herziene model gecreëerd met een omvang van 25-30% van het variabele onderzoeksbudget. De beleidsruimte kan, naar de opvatting van de werkgroep, als volgt ingezet worden:

- Universitair onderzoeksbeleid. Jaarlijks wordt een deel van het budget gheralloceerd ten behoeve van het strategische onderzoeksbeleid van de universiteit. Voor de komende jaren mag verwacht worden dat de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) hierbij een rol gaat spelen. De werkgroep preludeert hierop langs dezelfde lijnen als de Rijksoverheid. De variabele budgetcomponent ‘promoties’ is verlaagd en de bedragen die daaruit vrijkomen kunnen ingezet worden voor de NWA.
- Facultair onderzoeksbeleid. Een deel van het budget kan beklemd worden voor facultair onderzoek. Faculteiten bepalen daarbij zelf dan wel in overleg met het CvB voor welke onderzoeksdoelen zij het budget aanwenden.
- Ruimte voor meer variabele bekostiging. Het variabele onderzoeksbudget kan sneller groeien dan de corresponderende component in de Rijksbijdrage. Deze groei kan geacommodeerd worden vanuit de beleidsruimte.

Bestaande beleidsbudgetten, inclusief de budgetten voor onderzoekszwaartepunten, worden in de startsituatie toegevoegd aan de component beleidsbudgetten.

Het verdient aanbeveling om nieuwe beleidsbudgetten voorwaardelijk te maken aan te behalen doelen. Voor zowel de capaciteitsbudgetten als de beleidsbudgetten geldt verder dat het College periodiek zou moeten beoordelen of de toekenning gecontinueerd wordt, en zo ja wat de omvang van het budget moet zijn. De beleidsruimte kan in het eerste jaar (of jaren) zodanig worden aangepast dat het gehele herziene allocatiemodel budgetneutraal ingevoerd kan worden.

6.4 *Verwevenheid onderwijs en onderzoek*

Bij de universiteit zijn onderwijs en onderzoek met elkaar verbonden. In haar instellingsplan (IP) zegt de UvA hierover: ‘De UvA biedt research-intensief onderwijs met een nauwe relatie tussen onderwijs en onderzoek. Aanstellingen met onderwijs- en onderzoekstaken zijn een fundamentele pijler voor dit beleid. Het vrijstellen van medewerkers van onderwijs of onderzoek is daarom eerder uitzondering dan regel.’

¹² HEFCE, Review of research cost relativities based on the Transparent Approach to Costing (TRAC) methodology, 2011.

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

In de Rijksbijdrage wordt een verband tussen onderwijs en onderzoek gelegd door diplomabekostiging onderdeel uit te laten maken van de onderzoekscomponent. Voor de UvA geldt dat dit deel 18% is van het onderzoeksdeel van de Rijksbijdrage en eveneens 18% is in relatie tot het onderwijsdeel. Met andere woorden: de facto is er ten behoeve van het onderzoek een opslag van 18% op het onderwijsbudget. Indien ook de collegegelden (uitsluitend) tot de onderwijsbekostiging worden gerekend, zoals in het allocatiemodel van de UvA, dan is de opslag zo'n 13%.

De werkgroep is allereerst van mening dat dit onderwerp zodanig leeft binnen de academische gemeenschap dat aparte discussie en beleidvorming, op facultair en universitair niveau, gewenst lijkt en dus aanbevolen wordt. Daarbij zou het niet alleen over algemene principes moeten gaan maar vooral ook over wat haalbaar is binnen de eigen (budgettaire) context. De (financiële) houdbaarheid van dat onderwijs uitsluitend of zelfs in overwegende mate gegeven wordt door wetenschappers met een dubbele taakstelling is in verschillende publicaties in twijfel getrokken (zie onder meer het Rapport 'Veerman' *Differentiëren in drievoud*). De Commissie Onderzoek Financiën en Huisvesting (COFH) heeft gewezen op de mogelijkheid, zo niet wenselijkheid, van een meer gedifferentieerd functiegebouw waarbij binnen UFO-profielen het zwaartepunt meer of minder op onderwijs of onderzoek gelegd kan worden.

Pleitbezorgers van een sterke financiële band, beroepen zich veelal op een vermeende, ongeschreven regel dat elke wetenschapper ten minste 40% onderzoekstijd moet hebben. Nog los van of dit inderdaad als minimum zou moeten gelden, is de vraag of een dergelijk percentage 1-op-1 doorgezet mag worden naar het allocatiemodel:

- Onderwijs en onderzoek kennen andere kostenpatronen (o.a. met betrekking tot overhead).
- Onderwijs wordt ook gegeven door studentassistenten, promovendi/postdocs (bekostigd door subsidiegevers) en tutoren/docenten zonder onderzoekstaak.
- Onderzoekers kunnen externe onderzoeksmiddelen verwerven waaruit zij (deels) bekostigd worden.
- Onderzoekers kunnen extra budget verwerven waarmee zij hun onderzoek kunnen bekostigen, bijvoorbeeld door middel van de vergoeding per promotie.

De werkgroep vindt het van belang dat er voldoende ruimte blijft voor andere aspecten van onderzoeksbeleid dan de koppeling met onderwijs. Voorts moet de relatie met de Rijksbijdrage in de gaten worden gehouden. Niettemin acht zij versterking van de financiële koppeling op zijn plaats, gegeven de pleidooien daartoe vanuit de academische gemeenschap. Zij stelt een opslagpercentage voor van 25%. De onderwijsgebonden onderzoekscomponent neemt ten opzichte van de oude allocatie met zo'n een-derde toe. Bovendien beweegt het budget nu sneller mee met de ontwikkeling van de studentenaantallen.

6.5 *Pilot met alternatieve financiering van onderzoeksgroepen*

De werkgroep ziet – naast de opslag op het onderwijsbudget - nog verdere mogelijkheden om de financiering van research-based onderwijs te versterken. Daarom doet de werkgroep de aanbeveling om een pilot te starten met een alternatieve wijze van bekostiging die onderzoeksgroepen in staat te stelt zich verder te ontwikkelen waar het de onderzoeksbasis van de faculteit betreft. Uiteraard zou een dergelijke pilot in samenspraak met universitaire adviesorganen zoals UCO en UOC verder moeten worden uitgewerkt. Hierbij wordt ook gekeken naar ervaringen bij verschillende faculteiten. Het idee wordt in deze paragraaf toegelicht.

Een onderscheidend kenmerk van studeren aan de universiteit is dat studenten moeten leren hun gedachten te onderbouwen met argumenten die zij baseren op redeneringen, formele modellen (logica en ander analytisch werk) en empirische bevindingen (laboratorium en sociaal empirisch werk). Dit is ook een centraal idee in de onderwijsvisie van de UvA. Zoals de onderwijsvisie stelt,

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

moet dit onderscheid worden gezocht in de verbintenis tussen onderwijs en onderzoek: research-based learning. Om genoemde leerprocessen te kunnen leiden moet de faculteit zelf onderzoek op een gedegen niveau verrichten en hebben verricht. Dit betekent dat elke faculteit over een voldoende grote wetenschappelijke staf moet beschikken om hun kennis met studenten op het vlak van onderwijs en onderzoek te delen.

In dat verband stellen we ons voor dat niet alle faculteiten en/of vakgroepen in dat verband altijd een voldoende contingent wetenschappelijke staf op de been kan brengen om research-based learning waar te maken. Daar waar dat het geval is, zou het onderscheid tussen academie en hoger beroepsonderwijs kunnen verdwijnen en zou de universiteit op het betrokken vakgebied tekort schieten ten opzichte van wat maatschappelijk van de universiteit wordt verwacht. Bovendien is het van belang dat de UvA op zijn minst even goede, maar liefst betere programma's aanbiedt dan de andere universiteiten. De werkgroep wil het College van Bestuur daarom in overweging geven om een deel van de beleidsbudgetten in te zetten om onderzoeksgroepen in staat te stellen zich verder te ontwikkelen waar het de onderzoeksbasis van de faculteit betreft.

Om nu vast te stellen wat nodig is om een onderzoeksgroep te versterken die research-based onderwijs kan verzorgen, zou de universiteit kunnen vaststellen hoeveel geld nodig is om een onderzoeksgroep te maken die in dat opzicht voldoende presteert. Voorstel is dat elke vakgroep criteria selecteert waaruit blijkt dat men 'cutting edge' kennis produceert. Dit verschilt per vakgebied, bijvoorbeeld monografieën bij geschiedenis; internationale toppublicaties voor economie en de bètawetenschappen. Illustere wetenschappers op hetzelfde vakgebied wordt vervolgens gevraagd deze lijst te beoordelen en eventueel aan te passen. Op basis van deze lijst wordt de positie van de vakgroep bepaald.

Vervolgens geeft de faculteit aan hoeveel punten men op deze lijst wil stijgen door onderzoek van het beoogde niveau te leveren. Om te bepalen hoeveel geld nodig is om zo'n stijging te realiseren, kan men gebruik maken van de gegevens die thans voor handen zijn over het huidige werk van de wetenschappelijke staf. Door deze te vergelijken met de beoogde onderzoekproductie kan een schatting gemaakt worden van de middelen die nodig zijn om op de beoogde onderzoeksbijdrage uit te komen.

Langs deze weg komen we tot een te bekostigen budget dat niet langer is ingegeven door hoe meer hoe beter, maar door een kwantitatieve maatstaf: publicaties op topniveau. Concreet stelt de werkgroep voor dat het CvB een pilot start in één van de faculteiten waarmee deze faculteit in de gelegenheid wordt gesteld zijn onderzoeksprestaties met het oog op research-based learning te verhogen.

7 Uitwerking van en overgang naar het herziene allocatiemodel

In dit hoofdstuk is een eerste doorrekening – een proof of concept – te zien van het voorstel van de werkgroep allocatiemodel. Dit om het voorstel te concretiseren en een doorkijk te geven in de effecten per faculteit. Vooralsnog is dit alleen voor het begrotingsjaar 2016 gedaan, omdat de begroting 2017 nog niet definitief is. Naast een totaaloverzicht is een aantal grafieken opgenomen ter verduidelijking. In de berekeningen is ook een aanpassing gemaakt ten behoeve van een budgetneutrale invoering van het herziene model. In bijlage D is een nadere uitwerking, met toelichting, opgenomen.

Voor definitieve invoering van het herziene model met ingang van 2018 dienen nog aanvullende berekeningen en controles te worden gedaan. Een voorbeeld hiervan is een nadere analyse van de derde geldstroom onderzoeksprojecten. Ook zal in overleg met de faculteiten een preciezere inventarisatie gedaan moeten worden ten behoeve van de capaciteitsbudgetten en vaste onderzoeksbeleidsbudgetten.

De werkgroep stelt voor dat 2017 het ijkjaar wordt voor de herziene allocatie. Het budget 2017 van de faculteiten is dan in totaliteit gelijk in de oude en nieuwe systematiek. Voor 2018 is de werking van het nieuwe allocatiemodel dan merkbaar voor de faculteiten.

De werkgroep heeft ook een aantal gevoeligheidsanalyses op de in het voorstel opgenomen variabelen uitgevoerd. In een situatie waarin één, meerdere of alle faculteiten groeien of krimpen, loopt het verschil tussen de interne allocatie en de rijksbijdrage al snel op (divergentie). Voor een deel is dit in beginsel beheersbaar: veranderingen werken trager door in de rijksbijdrage (t-2 financiering¹³). Voor een ander deel betreft het structurele divergentie omdat het interne allocatiemodel dynamischer is dan het rijksbijdragemodel. De keuze voor een groter deel variabele bekostiging in het interne model is bewust gemaakt en mede ingegeven door de wens daartoe bij het overgrote deel van de deelnemers aan de discussies. Eventuele groei, ten opzichte van het rijksbijdragemodel, kan in eerste instantie geaccommodeerd worden vanuit de beleidsruimte. Bij aanhoudende sterke groei is dit mogelijk niet wenselijk of is de ruimte zelfs niet toereikend. De congruentie met de Rijksbijdrage zal dan op andere wijze gewaarborgd moeten worden, bijvoorbeeld door aanpassing van de prijzen van het model.

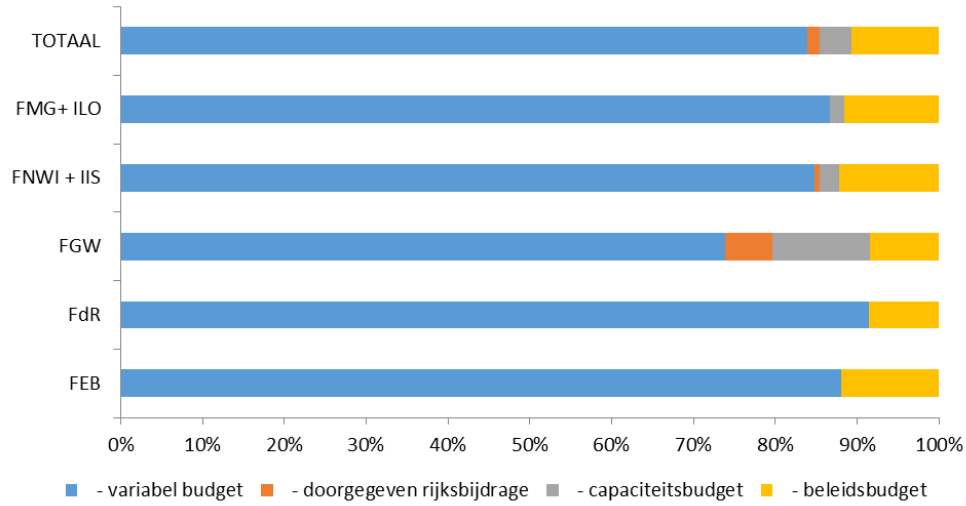
¹³ De Rijksbijdrage wordt berekend op basis van prestaties van twee jaar voor het begrotingsjaar. De UvA rekent op basis van prestaties uit het voorgaande jaar.

In de tabel hieronder is de eerste doorrekening te zien van het herziene allocatiemodel voor de faculteiten FEB, FdR, FGw, FNWI en FMG opgenomen. Daarnaast is ter informatie de budgettoekenning voor AMC, ACTA en AUC opgenomen zoals ze die in 2016 hebben ontvangen.

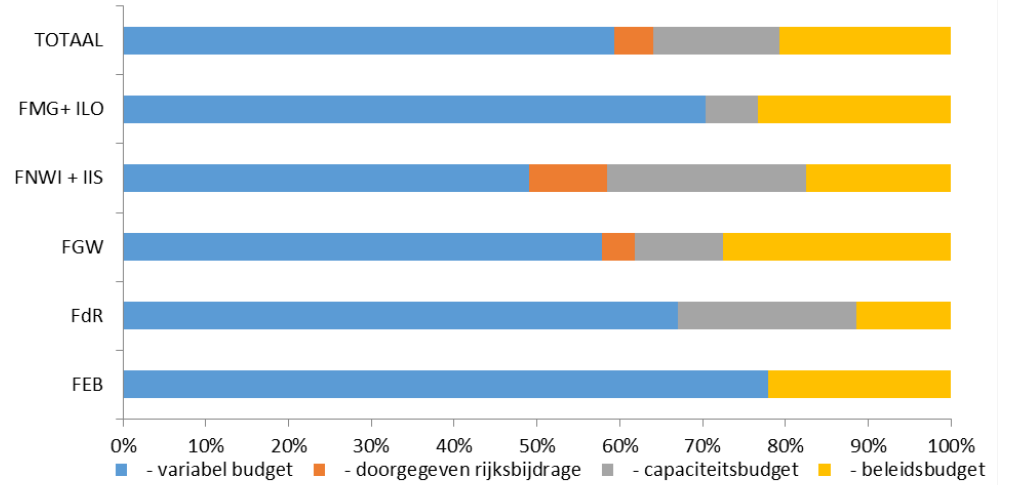
	FEB	FdR	FGW	FNWI + IIS	FMG+ ILO	SUBTOTAAL	AMC	ACTA	AUC	TOTAAL
2016 onderwijs										
- variabel budget	23.250	16.732	30.872	37.235	42.391	150.481	30.906	5.410	8.930	195.727
- doorgegeven rijksbijdrage	-	-	2.413	280	-	2.693	3.531	387	-	6.611
- capaciteitsbudget	-	-	4.970	1.043	860	6.874	-	-	-	6.874
- beleidsbudget	3.144	1.567	3.536	5.343	5.657	19.247	3.922	5.495	1.153	29.817
	26.394	18.300	41.791	43.901	48.909	179.294	38.359	11.292	10.083	239.028
<i>oude allocatie</i>	<i>25.211</i>	<i>16.343</i>	<i>43.193</i>	<i>42.361</i>	<i>52.054</i>	<i>179.162</i>	<i>38.359</i>	<i>11.292</i>	<i>10.083</i>	<i>238.896</i>
	<i>1.183</i>	<i>1.957</i>	<i>- 1.402</i>	<i>1.540</i>	<i>- 3.146</i>	<i>132</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>132</i>
onderzoek										
- variabel budget	8.818	6.724	15.370	30.042	24.110	85.063	29.417	1.521	-	116.001
- doorgegeven rijksbijdrage	-	-	1.052	5.745	-	6.797	-	-	-	6.797
- capaciteitsbudget	-	2.164	2.810	14.730	2.160	21.864	-	-	-	21.864
- beleidsbudget	2.502	1.143	7.317	10.680	8.013	29.656	3.605	3.107	- 108	36.260
	11.320	10.031	26.550	61.197	34.283	143.380	33.022	4.628	- 108	180.922
<i>oude allocatie</i>	<i>12.503</i>	<i>11.988</i>	<i>25.148</i>	<i>62.737</i>	<i>31.137</i>	<i>143.512</i>	<i>33.022</i>	<i>4.628</i>	<i>- 108</i>	<i>181.054</i>
	<i>- 1.183</i>	<i>- 1.957</i>	<i>1.402</i>	<i>- 1.540</i>	<i>3.146</i>	<i>- 132</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>- 132</i>
TOTAAL herziene allocatie	37.714	28.331	68.341	105.098	83.192	322.674	71.381	15.920	9.975	419.950
<i>oude allocatie</i>	<i>37.714</i>	<i>28.331</i>	<i>68.341</i>	<i>105.098</i>	<i>83.192</i>	<i>322.674</i>	<i>71.381</i>	<i>15.920</i>	<i>9.975</i>	<i>419.950</i>

Eindrapport werkgroep allocatiemodel

Herziene onderwijsallocatie

Herziene onderzoeksallocatie

8 Verdere overwegingen

8.1 Reservebeleid

De werkgroep heeft ervoor gekozen om de variabele bekostiging grotendeels te baseren op actuele uitkomsten en geen demping tot stand te brengen door bijvoorbeeld meerjarige gemiddelden te gebruiken. De enige uitzondering betreft promoties, waarbij de nieuwe rekenregels van het Rijksbijdragemodel zijn gevolgd. Van het ene op het andere jaar kan het budget zich zo ontwikkelen dat de kosten niet onmiddellijk met de opbrengsten in lijn gebracht kunnen worden. Reserves vervullen dan een (over)brugfunctie. Het reservebeleid is daarmee in de ogen van de werkgroep nauw verbonden met het allocatievraagstuk. Faculteiten dienen over een minimum aan weerstandsvermogen te beschikken. Tegelijkertijd moeten zij in tijden van nood dat vermogen kunnen aanspreken. Het verdient aanbeveling om een eenvoudig en helder reservebeleid te hebben dat aansluit bij de hier beschreven doelstelling.

8.2 Het integrale kostenmodel

Het kostenmodel van de UvA viel buiten de taakopdracht van de werkgroep. Door sommigen, waaronder de COFH, is bepleit om af te stappen van de *full cost* methodiek. De werkgroep merkt op dat zij daar belangrijke nadelen aan verbonden ziet. Een aanzienlijk deel van de universitaire middelen wordt besteed aan overhead. Dankzij het integrale kostenmodel ontstaat niet alleen beter inzicht in de werkelijke, volledige kosten van onderwijs en onderzoek maar ook stelt het de universiteit, en daarbinnen faculteiten, in staat om doelmatiger met haar middelen om te gaan. Veel overheadkosten, denk aan het aantal vierkante meters kantoorruimte of de soort ICT-voorzieningen, zijn beïnvloedbaar en dankzij het full cost model kunnen faculteiten afgewogen keuzes maken. Met het afschaffen van het model verdwijnt niet de overheadproblematiek. Die komt dan op andere, dikwijls versluierde wijze terug, wat beheersing van de kosten er niet eenvoudiger op maakt.